

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BERETNING

OM

FREDERIKSBERG SKOLEVÆSEN

FOR AARET 1914—15

FRA

SKOLEDIREKTØREN.

1915

FREDERIKSBERG BOGTRYKKERI

Falkonerallé 11

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Skolevæsenets Administration.

Skoledirektionen for Frederiksberg Provsti:

Stiftamtmand. C. E. A. Ammentorp (R. DM.)

Stiftsprovst H. Hoffmeyer (R.)

Frederiksberg Skolekommission.

Etatsraad Joakim Larsen (R. DM.) Formand.

Sognepræst E. Albeck.

Trafikassistent J. F. N. Friis-Skotte.

Læge S. C. P. Nandrup.

Bager J. P. Nielsen.

Skoledirektør for Frederiksberg kommunale Skolevæsen:

Cand. theol. F. C. J. Thorbjørnsen.

Skoledirektørens Kontor er Mynstersvej 5, Kontortid 10—2.

Børnetallet. Efter Uddrag af de Skolelister, som ledsager Mandtalslisterne, udgjorde det samlede Antal Børn i skolepligtig Alder i Frederiksberg Kommune den 31. December 1914: **11 657.**

Heraf undervistes:

i Skoler i København 906 (392 Dr. og 514 P.)
 i Kommuneskoler paa Frederiksberg . 8 142 (4 072 » » 4 070 »)
 i anerk. Privatskoler paa — . 2 500 (1 326 » » 1 174 »)
 i Hjemmene og paa lignende Maade . 106 (51 » » 55 »)
 uden Undervisning var 3 (2 » » 1 »)

Disse sidste var alle syge.

I de sidste Aar har Kommunens samlede Antal Børn i skolepligtig Alder fordelt sig saaledes:

	Skoler i København	Kom- mune- skolerne paa Fre- deriks- berg	Aner- kendte Privatsko- ler paa Frede- riksberg	Undervis- ning i Hjemme- ne og paa lignende Maade	Uden Undervis- ning	I alt
31. Dec. 1908	1391	7823	2798	121	9	12142
— 1909	1389	7951	2849	142	14	12345
— 1910	1393	8176	2718	170	14	12471
— 1911	1300	8341	2565	161	8	12375
— 1912	1153	8386	2490	131	10	12170
— 1913	1092	8267	2546	147	15	12067
— 1914	906	8142	2500	106	3	11657

Procentvis:

31. Dec. 1908	11,5	64,4	23,0	1,0	0,1	
— 1909	11,3	64,4	23,1	1,1	0,1	
— 1910	11,1	65,5	21,9	1,4	0,1	
— 1911	10,5	67,4	20,7	1,3	0,1	
— 1912	9,5	68,9	20,4	1,1	0,1	
— 1913	9,1	68,5	21,1	1,2	0,1	
— 1914	7,77	69,85	21,44	0,91	0,03	

Elevantallet. Foruden de 8 142 Børn i skolepligtig Alder fandtes der den 31. December 1914 endvidere i Kommuneskolerne 330 Børn under 7 Aar, 346 over skolepligtig Alder og 360 fra København, i alt 9 178. (Omvendt søgtes de københavnske Kommuneskoler af 418 Børn, som var hjemmehørende paa Frederiksberg). I Gennemsnit har der i afvigte Sommerhalvaar været 9 265 og i Vinterhalvaaret 9 168 Børn i Kommuneskolerne.

Elevantallet stillede sig de foregaaende Aar saaledes:

	Elevr hjemmehørende paa Frederiksberg			Elevr hjemmehørende i København	I alt	Elevr hjemmehørende paa Frederiksberg i københavnske Kommuneskoler
	over skolepligtig Alder	i skolepligtig Alder	under skolepligtig Alder			
31. Dec. 1908		7823	251	213	8277	554
— 1909	166	7951	338	265	8720	589
— 1910	236	8176	360	292	9064	600
— 1911	319	8341	286	340	9286	541
— 1912	358	8386	260	382	9386	440
— 1913	337	8267	329	389	9322	528
— 1914	346	8142	330	360	9178	418

Af og Tilgangen ved de enkelte Skoler har været følgende:

(Se omstaaende Tabel.

Efter Hovedaarsagerne til Af- og Tilgangen stiller denne sig saaledes:

Tilgang ved Skoleaarets Begyndelse	Afgang ved Skoleaarets Slutning	Overskud
1 196	1 204	÷ 8
Tilgang fra andre Skoler	Afgang til andre Skoler	
607	726	÷ 119

Den samlede Nedgang i Elevantallet bliver herefter 127.

	Børnetal d. 1. April 1914	Tilgang					Afgang					Børnetal d. 31. Marts 1915	Børnetal i Gennem- snit af Aaret	
		Fra Hjemmet	Fra off. Skoler paa Frdbg.	Fra andre off. Skoler	Fra priv. Skoler	I alt	Til off. Skoler paa Frdbg.	Til andre off. Skoler	Til priv. Skoler	Udskr. ved Slutn. af skolepl. Alder	Døde			I alt
Skolen paa Ho- witzvej	1000	135	72	84	11	302	90	122	10	137	1	360	942	970
Skolen paa Niels Ebbesensvej . .	967	147	29	86	27	289	84	67	19	97	3	270	986	963
Skolen paa Godt- haabsvej	967	86	83	43	4	216	39	64	6	155	2	266	917	933
Skolen paa Fugle- vangsvej	807	67	123	28	13	231	28	39	6	156	2	231	807	825
Skolen paa Nye- landsvej	1004	157	140	54	10	361	106	82	8	113	1	310	1055	1066
Skolen paa Sol- bjærgvej	1230	133	68	51	7	259	95	70	13	173	1	352	1137	1167
Skolen paa Lol- landsvej	970	144	89	34	4	271	71	78	4	148	1	302	939	949
Skolen paa Duevej	1166	206	71	63	11	351	92	75	10	109	1	287	1230	1216
Skolen paa la Cours Vej	1163	121	52	58	19	250	122	49	4	103	1	289	1134	1122
	9274	1196	727	501	106	2530	727	646	80	1191	13	2657	9147	9211

Til Sammenligning med de foregaaende Aar anføres neden-
staaende Oversigt:

	Børnetal den 1. April	Tilgang ved Skolealde- rens Begyn- delse	Afgang ved Skole alderens Slutning	Tilgang fra andre Skoler	Afgang til andre Skoler	Overskud	Børnetal den 31. Marts	Børnetal i Gennemsnit af Aaret
1908—09	7861	1286	917	767	694	442	8303	8211
1909—10	8303	1314	919	632	616	411	8714	8676
1910—11	8714	1384	1029	685	731	309	9023	9005
1911—12	9023	1291	932	665	794	230	9253	9268
1912—13	9253	1265	1042	540	697	66	9319	9378
1913—14	9319	1245	1075	542	757	45	9274	9352
1914—15	9274	1196	1204	607	726	127	9147	9211

Skolebygningerne. Ud over de sædvanlige Vedligeholdelsesarbejder ved Skolebygningerne er ingen ekstraordinære Arbejder udført i det forløbne Aar.

Der er udarbejdet forskellige Projekter til Ombygning af Skolen paa Godthaabsvej, særlig med Tilvejebringelse af Skolebade og Specialklasser for Øje.

Til en særlig Skolebygning for smittefarlige, tuberkuløse Børn er udført forskellige Skitseforslag. Disse Projekter er dog ikke i dette Aar naaet frem til Bevilling.

Klasse- og Timetal samt Børnetal pr. Klasse. Antal af Klasser og Undervisningstimer ved de enkelte Skoler var følgende:

Skolen paa	Sommerhalvaaret							Vinterhalvaaret						
	Klasser						I alt Timer	Klasser						I alt Timer
	à 36 T.	à 33 T.	à 30 T.	à 27 T.	à 24 T.	Frivillige Sprog timer		à 36 T.	à 33 T.	à 30 T.	à 27 T.	à 24 T.	à 21 T.	
Howitzvej	10	14	3	4	6	6	1059	10	13	3	4	7	6	1050
Niels Ebbesensvej	11	13		5	3	15	951	11	12		5	5	15	963
Godthaabsvej	12	8	10	3	2	12	1122	12	8	9	3	3	12	1113
Fuglevangsvej	13	6	8	3	2	12	1032	13	6	8	3	2	12	1032
Nyelandsvej		12	15	6	4	12	1086	12	15		6	5	12	1107
Solbjærgvej		12	22	5	4	24	1284	12	21		5	5	24	1275
Lollandsvej		12	15	5	3	15	1044	12	13		5	5	15	1026
Duevej		11	22	6	4	24	1275	11	21		6	7	24	1308
la Coursvej	12	10	12		4	2	1275	12	10	12		4	4	15
	37	92	131	3	41	30	10128	37	92	124	3	41	43	10191
	334 Kl.							340 Kl.						

Altsaa har hver Klasse i Sommerhalvaaret faaet 30,3 Timers ugentlig Undervisning i Gennemsnit og i Vinterhalvaaret 29,9 Timer

Børnetallet pr. Klasse var i Gennemsnit for Sommerhalvaaret 27,7 og for Vinterhalvaaret 27,0.

I Klasser for svagt begavede Elever undervistes:

	Ved Skoleaarets Begyndelse	Tilgang	Afgang	Ved Skoleaarets Slutning
i Værneklasserne	48	6	17	37
i Hjælpeklasserne	130	13	25	118

Skolevæsenet har betalt for Undervisning af 3 Børn i Aandsvageanstalten paa Gl. Bakkehus, for 2 Børns Undervisning hos en af Skolen antagen Lærerinde samt for Undervisning af 3 tungt hørende Børn i Abnormskoler. Paa Statens Institut for talelidende har 7 Børn gennemgaaet et Helbredelseskursus for Stammen.

Elevantallets Fordeling mellem de enkelte Klasser stillede sig saaledes ved Midten af Skoleaaret:

Realklassen	56	0,6 pCt.
4. Mellemskoleklasse . .	137	1,5 —
8. Klasse	276	3,0 —
3. Mellemskoleklasse . . .	180	2,0 —
7. Klasse	843	9,1 —
2. Mellemskoleklasse . .	268	2,9 —
6. Klasse	1 019	11,0 —
1. Mellemskoleklasse . . .	218	2,4 —
5. Klasse	1 270	13,7 —
4. —	1 281	13,9 —
3. —	1 297	14,0 —
2. —	1 240	13,4 —
1. —	985	10,6 —
Hjælpeklasser	127	1,4 —
Værneklasser	45	0,5 —

Det Antal Børn, som forlod Skolen efter Slutningen af den skolepligtige Alder, blev udskrevet fra følgende Klasser:

Realklassen	6,0 pCt.
4. Mellemskoleklasse	1,2 —
3. —	1,7 —
2. —	0,3 —
Afgangsklasse (7. og 8. Klasse)	68,6 —
6. Klasse	15,8 —
5. —	4,3 —
4. —	0,4 —
Hjælpe- og Værneklasse	1,7 —

Undervisningsforhold. Til *Realeksamen* indstilledes 66 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakteren var 5,06 (højeste Points-antal 6,00 naaedes af 1 Elev).

Til *Mellemskoleeksamen* indstilledes 128 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakteren var 5,28. Af disse Elever afsluttede 33 deres Skolegang med Mellemskoleeksamen; de øvrige fordelte sig saaledes, at 19 Elever optoges i de forenede Skolers Gymnasium, medens der for 76 oprettedes 4 Realklasser ved Kommuneskolerne.

Til *Optagelsesprøven til 1. Mellemskoleklasse* indstillede sig i Januar 1915 321 Elever (198 Dreng og 123 Piger), hvoraf 2 Piger fra Privatskolerne; 101 Elever (70 Dreng og 31 Piger) bestod ikke Optagelsesprøven; de øvrige 220 Elever (128 Dreng og 92 Piger) fordeltes i 9 Klasser (Skolerne paa Fuglevangsvej, Godthaabsvej og la Cours Vej, hver 3 Klasser).

I 1914 bestod 8 fra Kommuneskolerne til de private Gymnasier overflyttede Elever Studentereksamen med Gennemsnitskarakter 5,02; af disse 8 Elever var 7 overflyttet i 1911 efter bestaaet Mellemskoleeksamen og 1 i 1912 efter bestaaet Realeksamen. (I Følge de for Kommunens Tilskud til de private Skoler gældende Bestemmelser skal disse Skoler optage i Gymnasielklasserne de Elever, som Skolekommissionen efter derom fremsat Ønske vedtager at overflytte. Den 31. Marts 1915 fandtes i de private Skolers Gymnasielklasser 38 saaledes overflyttede Elever).

Fra *det kommunale Præliminærkursus*, der oprettedes i August 1908 og staar aabent for alle i Kommunen hjemmehørende unge Mennesker under 17 Aar, som har haft Bolig her mindst 2 Aar og bestaar Adgangsprøven (i Dansk og Regning), har i alt 176 Elever bestaaet *Almindelig Forberedelseseksamen* (Præliminæreksamen).

Kursuset, ved hvilket der under Ledelse af Overlærer Chr. Jacobsen underviser 21 Lærere og Lærerinder, har Lokaler i Skolen paa Godthaabsvej, og Undervisningen finder Sted fra Kl. 2 til Kl. 7 Eftm. Det har i det forløbne Skoleaar haft 2 Hold Elever, fordelte i 4 Klasser:

Af Hold I, som begyndte sin Undervisning i April 1913, indstilledes 32 Elever til Eksamen i Marts 1915. De bestod alle med et Gennemsnit af 93 Points. (Til at bestaa fordres 65 Points). Eksamen afholdtes paa Skolen. Kursusets Lærere eksaminerede, me-

dens Karakteren i hvert enkelt Fag blev givet af 2 Censorer fra Eksamenskommissionen.

Hold II oprettedes i April 1914 med et Antal af 54 Elever, af hvilke 15 senere udgik, 5 paa Grund af Svagelighed, 2 paa Grund af Bortrejse og 8 paa Grund af manglende Evner til at følge Undervisningen.

Ved Aarets Slutning var Elevantallet i alt 71 (Hold I 32, Hold II 39).

Udgiften udgjorde i

1909—10	14 754 Kr. 71 Ø.
1910—11	12 639 — 71 —
1911—12	12 469 — 14 —
1912—13	14 700 — 50 —
1913—14	12 853 — 36 —
1914—15	13 785 — 68 —

De kommunale Fortsættelseskursus for unge Mænd og Kvinder indtil 22 Aars Alderen havde i Vinterhalvaaret 1914—15 deres 15de Undervisningsaar.

I Henhold til Cirkulære af 30. Maj 1914 fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet indsendte Skolekommissionen i September 1914 et Forslag til »Plan for Frederiksberg kommunale Fortsættelseskursus i Dagtimer«, og denne Plan blev under 22. September 1914 approberet af Ministeriet, hvorefter man i de sædvanlige Bekendtgørelser om Fortsættelseskursus optog en Meddelelse om, at der i Vinterhalvaaret 1914—15 vilde blive oprettet Dagkursus (bl. a. i Kjølesyning som nyt Fag), og til Mestre og Forretningsdrivende udsendtes Opfordring om at bidrage deres til Tilslutning til disse Kursus. I alt meldte der sig til Fortsættelseskursus 842 Elever, 188 Mænd og 654 Kvinder (mod henholdsvis 591, 617 og 498 de tre nærmest foregaaende Aar), heraf 6 Mænd og 111 Kvinder til Dagkursus. Af de anmeldte undlod 61 at møde, saa at Undervisningen begyndte med 781 (mod 567, 615 og 488 de foregaaende Aar), 469 Mænd og 312 Kvinder, der fordeltes saaledes paa 43 Hold: A. *Dagkursus* Almindeligt Kursus i Dansk, Skrivning og Regning 2 (1 blandet, 1 for Kvinder), Kjølesyning 2 og Husgerning 3 Hold. B. *Aftenkursus* Almindeligt Kursus i Dansk, Skrivning og Regning 7 (3

for Mænd, 3 for Kvinder, 1 blandet), Tysk 2 (blandede), Engelsk 5 (blandede), Stenografi 2 (blandede), Matematik 1 (blandet), I'ogføring 3 (1 for Kvinder, 2 blandede), Kjolesyning 4 og kvindelig Husgerning 12 Hold. I Sprog, Bogføring og til Dels Husgerning blev de viderekomne skilt fra Begynderne. Husgerningsundervisningen fandt Sted i Fuglevangsvejens, Solbjergvejens, Duevejens og la Cours Vejs Skolekøkkener, og den øvrige Undervisning i Skolerne paa Nylandsvej og Fuglevangsvej. Til Husgerning mødte Eleverne 2 Gange om Ugen, til de andre Hold 3 Gange. For disse var Undervisningsdagene 64. Af de 42 Lærere og Lærerinder, der meddelte Undervisningen, havde 18 Anættelse ved Kommunens Skolevæsen. Overlærer H. Hyge og Lærer K. Andersen Kjær fungerede fremdeles som tilsynsførende.

Elevantallet er stadig nedadgaaende i Vinterens Løb, saa at det ved Undervisningens Begyndelse og ved Slutningen af hver af de 6 Maaneder udgjorde:

i 1910—11 . . .	615	605	587	546	508	470	416
1911—12 . . .	567	551	530	504	456	404	368
1912—13 . . .	596	591	573	549	518	475	454
1913—14 . . .	488	486	463	437	411	373	361
1914—15 . . .	781	781	744	708	636	567	543

Afgangen, som i 1914—15 i det hele udgjorde c. 31 pCt. af det Antal, hvormed Undervisningen virkelig begyndte (mod 26, 24 og 35 pCt. de nærmest foregaaende Aar), var meget forskellig paa de enkelte Hold (Almindelige Hold 37 pCt., Sproghold 41 pCt., Stenografi-, Bogførings- og Matematikhold 18 pCt., Kjolesynings- og Husgerningshold 22 pCt.). Paa Grund af Afgang nedlagdes i Vinterens Løb et Stenografi- og et Husgerningshold. Skolebesøget stillede sig omtrent som Aaret forud. Nedenstaaende Oversigt viser Forsømmelserne i de 5 sidste Aar i pCt. af Skoledagene:

	Mænd		Kvinder	
	i alt	efter Fradrag af Sygdom	i alt	efter Fradrag af Sygdom
1910—11	11,4	6,5	10,3	4,1
1911—12	10,8	6,6	11,6	5,2
1912—13	12,5	5,4	12,0	4,8
1913—14	11,4	6,7	9,2	4,0
1914—15	11,2	6,2	10,1	4,7

I Indskrivningspenge har Eleverne indbetalt 2 037 Kr.

Skolens Udgift udgjorde:

	i alt	efter Fradrag af Skolepengene
i 1910—11 . . .	12 942 Kr. 67 Ø.	11 232 Kr. 67 Ø.
1911—12 . . .	12 555 — 26 —	10 989 — 26 —
1912—13 . . .	12 714 — 88 —	11 049 — 88 —
1913—14 . . .	11 634 — 83 —	10 224 — 83 —
1914—15 . . .	18 267 — 21 —	16 230 — 11 —

Skolevæsenets Udgift nedsattes endvidere med følgende Bidrag fra Staten: 1 348 Kr. 23 Ø. til Dagskoler og 400 Kr. til Aftenskoler.

Den af Kommunen støttede *tekniske Skole* for Haandværkslærlinge og -svende, som har Lokaler i Howitzvejens Skole og i de Classenske Boligers Asylbygning, havde 348 Elever. Skolens Indtægter var: Skolepenge 2 857 Kr., Statstilskud til Driften 5 325 Kr., til Afholdelse af Foredrag 300 Kr. og til Fripladser og Understøttelse til 4 uformuende Elevers Uddannelse paa Dagskolen for Malere 480 Kr., Kommunens Tilskud 2 100 Kr. (samt gratis Lokaler og Belysning), Tilskud fra Amtsskolefonden 250 Kr., fra »Det Rejersenske Fond« 200 Kr. og »De Spannørske Legater« 300 Kr. (til Fripladser) Forsømmelserne udgjorde 3,5 % heraf p. Gr. af Sygdom 2,2 %.

Fra *Børnenes Bogsamlinger*, der ved Aarets Slutning tilsammen tæller 10 890 Bind, er der sket 28 827 Udlaan til 3 312 Børn. Disse har bidraget 487 Kr. 66 Ø., Kommunen 1 350 Kr.

Skolebesøget.

Skoleforsømmelserne, fordelt paa hele Børnetallet og beregnede i Procent af de skolepligtige Dage, har udgjort:

	I alt	efter Fradrag af Sygdom
Skolen paa Howitzvej	5,3	0,7
— » Niels Ebbesens Vej	5,8	0,3
— » Godthaabsvej	4,7	0,3
— » Fuglevangsvej	5,1	0,4
— » Nyelandsvej	5,4	0,3
— » Solbjærgvej	5,3	0,2
— » Lollandsvej	4,4	0,4
— » Duevej	4,7	0,3
— » la Cours Vej	5,4	0,3

I Skolebøder idømtes 79 Kr. 87 Ø. for 201 Dages Forsømmelser af 16 Børn. Samtlige Bøder blev betalt.

Af de *Legater*, der er knyttet til Kommuneskolerne, har 2 Drengene faaet Justitsraad C. Priemes og Hustrus Skolelegat (100 Kr.), 1 Pige Docent N. J. Fjords Legat (42 Kr.), 1 Dreng Enkefru P. M. Schulstads Legat (35 Kr.) samt 3 Drengene og 1 Pige Fabrikant C. A. Fejlborg og Hustrus Skolelegat (150 Kr. til Deling).

Følgende Oversigt viser Antallet og Fordelingen af de Skolebørn, som den 1. Maj var sysselsatte ved *erhvervsmæssigt Arbejde* uden for Hjemmet. Børn fra Mellemskoleklasser og Realklasser er ikke medtaget. Den nye Ordning af Skoletiden, der traadte i Kraft 1. April 1911, gør det stadig vanskeligere for Børn at have erhvervsmæssigt Arbejde.

	Antal Skolebørn						I Procent af Børnetallet						Ved Mælkeforsyninger var beskæftiget
	Fabrikarbejde		Byærinder og lign.		I alt		Fabrikarbejde		Byærinder og lign.		I alt		
	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	
1909 . . .	42	16	626	309	668	325	1,0	0,6	18,2	9,4	19,2	10,0	82
1910 . . .	43	40	631	255	674	295	1,3	1,2	18,3	7,1	19,6	8,3	83
1911 . . .	28	19	410	243	468	262	0,7	0,4	10,3	5,6	11,0	6,0	25
1912 . . .	29	12	485	211	514	223	0,7	0,3	11,4	4,6	12,1	4,9	25
1913 . . .	29	21	486	194	515	215	0,7	0,5	11,3	4,5	12,0	5,0	31
1914 . . .	21		488	196	509	196	0,5		11,5	4,7	12,0	4,7	24
1915 . . .	9		491	189	500	189	0,2		11,8	4,5	12,0	4,5	11

Børnenes Opførsel giver Anledning til følgende Bemærkninger:

Der *bortsendtes* i Løbet af Aaret 23 Børn (mod 19 forrige Aar), nemlig 2 af Skolekommissionen (Lov 14. April 1905, § 2), 9 af Værgeraadene, 7 af Foreninger og 5 af Fattigvæsenet, 6 af dem havde udvist daarlig Opførsel, de andre bortsendtes særlig paa Grund af uheldige Forhold i Hjemmet. For Retten tiltaltes 8 Børn (mod 13 forrige Aar), og til Værgeraad og Dommer blev der afgivet 39 Erklæringer (mod 55 Aaret før).

Sundhedsforhold m. m. I de 7 *Badeanstalter* i Skolerne paa Nyelandsvej, Fuglevangsvej, Lollandsvej, Howitzvej, Solbjergvej, Duevej og la Cours Vej blev der tilsammen givet 91 691 tempererede Brusebade til Børn fra alle 9 Skoler. Af Drengeklasseerne har i de enkelte Skoler fra 90,9 til 97,3 pCt. og af Pigeklasseerne fra 77,0 til 92,9 pCt. af de tilstedeværende Børn benyttet Skolernes Badeanstalter. I Gennemsnit har hvert af de badende Børn faaet 13 Bade i Aarets Løb. Badningen besørgedes ved 2 Badekonere, 1 Bademester og 3 Skolebetjente.

Bespisningen af trængende Skolebørn med Middagsmad i Vintermaanederne fandt ligesom Aaret forud Sted alle 6 Søndage om Ugen og varede fra den 30. November til den 17. April, begge Dage medregnede. Børnene bispistes hver anden Dag med Mad fra Skolekøkkenet, hver anden med kogt Mælk, Kryddertvebakker og Smørrebrød. I alt bispistes:

i Vinteren 1908—09 . .	1 600 Børn i 98 Dage med	156 758 Portioner	
— 1909—10 . .	1 663 — i 85 = »	140 110 —	
— 1910—11 . .	1 610 — i 81 — »	131 938 —	
— 1911—12 . .	1 647 — i 76 — »	125 932 —	
— 1912—13 . .	1 695 — i 70 — »	119 490 —	
— 1913—14 . .	1 489 — i 83 — »	123 962 —	
— 1914—15 . .	1 625 — 104 — »	170 090 —	

Det Antal Børn her i Kommunen, som ved Indrømmelse fra Befordringsautoriteterne fik *fri Rejse med Jærnbaner og Dampskibe* til Udflugter i Sommerferien 1914, udgjorde 4 323 mod 4 175 Aaret forud. Lærerforeningen anbragte i alt 838 Børn, deraf 208 (55 Dreng og 153 Piger) i private Hjem, 100 svagelige Børn i en »Junikoloni« paa Højstrup, 90 Dreng og paa Klank Højskole, 40 Dreng og i Ranum og 400 (200 Dreng og 200 Piger) i 4 Feriekolonier, hver med 3 Ugers Ophold i Foreningens 2 Feriehjem i Kongsøre og Højstrup.

I Antallet af de ferierejsende Børn var indbefattet 260 kirtelsyge Børn, der anbragtes paa *Sanatoriet ved Høve*. I Maj 1914 havde Skolelægen undersøgt 398 Børn, der som kirtelsvage ønskedes anbragte paa Sanatoriet, men flere af disse Børn frembød dog slet ingen eller kun ganske ubetydelige Symptomer paa Kirtelsyge,

saa at de disponible Pladser var tilstrækkelige til at skaffe alle dem Sanatorieophold, der for Alvor trængte dertil.

Den 2. Juni afrejste 130 Piger, som forinden var blevet undersøgt af Skolelægerne for at forebygge, at smitsomme Sygdomme indførtes til Sanatoriet, og i Begyndelsen var Sundhedstilstanden da ogsaa som sædvanlig tilfredsstillende. Fra Midten af Juni begyndte der imidlertid at optræde en Del lette og ganske uskyldigt udseende Tilfælde af Halsbetændelse, som imod Maanedens Slutning tiltog i Antal; og en stor Del af Tilfældene viste nu ved bakteriologisk Undersøgelse Difteribaciller uden dog at frembyde de almindelige kliniske Symptomer paa Difteri, ligesom Patienterne heller ikke følte sig synderlig syge. De af dem, hos hvem Difteribaciller var paavist, overflyttedes alle hurtigst muligt til Sygehuset i Nykøbing S, og yderligere indlagdes der til Observation nogle flere Børn med lette Halstilfælde. Hos en Del af disse fandtes dog ikke Difteribaciller, og de kom efter faa Dages Forløb atter tilbage til Sanatoriet. Her viste det sig imidlertid ved en den 1. Juli foretagen Undersøgelse, at en meget stor Del af de ellers fuldstændig raske Børn og ligeledes en Del af det voksne Personale gik med Difteribaciller i Svælget, og da man for en Sikkerheds Skyld raadspurgte Serumintituttet, og dette den 7. Juli var kommet til samme Resultat, besluttede Skolekommissionen at forlænge Pigerne Ophold derude, saaledes at »Bacilbærerne« først hjemsendtes, naar der ikke længere hos dem kunde paavises Difteribaciller.

De paa Sygehuset henliggende 18 Børn udskreves derfra direkte til Hjemmene, efterhaanden som de blev bacilfri, og fra Sanatoriet, hvor der ikke optraadte flere Sygdomstilfælde, men blandt Børnene i alt fandtes 45 raske Bacilbærere, kunde Hovedmassen af Pigerne hjemsendes ved Udgangen af Juli, medens Resten efterhaanden i Løbet af August Maaned sendtes hjem i mindre Hold. Den 4. September afrejste de sidste tre Børn, og hele Sanatoriet med alt Inventar underkastedes derefter grundig Rensning og Desinfektion.

Hvor Kilden til denne Infektion maa søges, lader sig jo ikke sikkert afgøre; men da her paa Frederiksberg, hvor Difteri er endemisk og i de senere Aar er optraadt ret mildt, utvivlsomt til Stadighed en stor Mængde voksne og Børn gaar omkring med Difteribaciller i Svælget, men forøvrigt fuldstændig raske, er der vel størst Sandsynlighed for, at Smitten er medbragt herfra. — Heldigvis

forekom imidlertid, som anført, ikke et eneste alvorligt Tilfælde, og uden bakteriologisk Undersøgelse vilde overhovedet intet af dem være blevet erkendt som Difteri. Selv de, der frembød Halssymptomer, var næsten ikke syge, og Bacilbærerne var hele Tiden i bedste Velbefindende. Heller ikke optraadte alvorligere Sygdomstilfælde af anden Art, og paa Grund af Sanatorieopholdets Forlængelse blev Udbyttet for Børnene endnu bedre end sædvanligt.

For at skaffe de Drengene, der var udtaget til Ophold paa Sanatoriet, en Erstatning for dette, udsendtes de af dem, der ønskede det — i alt 114 — i Tiden fra 15. August til 15. September til Kommunelærerforeningens Kolonibygninger ved Kongsøre og Højstrup, og de havde i det udmærkede Vejr særdeles godt Udbytte heraf.

Den i Henhold til § 10 i Lov af 14. April 1905 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse oprettede Klasse havde et vekslende Antal Elever, dog aldrig over 11 *tuberkulose Børn*, med deres egen Lærerinde. Af Udgifterne til denne Klasse blev de tre Fjerdedele refunderet af Statskassen. Skoleautoriteterne har i det forløbne Aar taget under Overvejelse at tilvejebringe et bedre Skolelokale til denne Særundervisning.

Den Undervisning af *syge Skolebørn paa Hospitalet*, der har fundet Sted ved en af Skolens Lærerinder siden 1900, har i sidste Aar omfattet 21 Børn.

Indtægterne af Skolevæsenets særlige Fond, der bestaar af Skoleboder og Renter af Fondens Kapital, er anvendt til at støtte *Skolerejser* med de ældste Klasser. Der foretoges Udflugter til Helsingør, Hillerød, Roskilde, Fredensborg, Jægerspris, Sorø, Bornholm, Kullen og Lybæk) med 1 459 Børn, 39 almindelige Klasser og 22 Mellem-skoleklasser. Af de første rejste 945 af 1 073 Børn eller 88 pCt., i Mellem-skoleklasserne 514 af 531 Børn eller 97 pCt. Skolevæsenets Tilskud var 380 Kr. 21 Ø., hvilket i Gennemsnit bliver 6 Kr. 23 Ø. pr. Klasse og 26,3 Ø. pr. Barn.

Skolelægerne har ifølge den af dem udarbejdede udførlige Beretning virket efter i alt væsentligt samme Arbejdsplan, som er fulgt i de foregaaende Aar.

For Børnene i de i Aarets Løb nyoprettede 1. Klasser er ud-

færdiget Helbredskort paa Grundlag af Lægeundersøgelse paa Skolen og et af Hjemmene besvaret Spørgeskema, og det samme er søgt gennemført for alle de Børn, der i Aarets Løb er nyindskrevet i ældre allerede med Helbredskort forsynede Klasser.

Medens Helbredstilstanden hos ca. 40 pCt. af de i 1. Klasserne nyindskrevne Børn ikke gav Anledning til nogen Bemærkning, frembød de øvrige ca. 60 pCt. Skrøbeligheder af større eller mindre — overvejende dog ringe — Betydning. For 145 Børns Vedkommende (12,3 pCt. af de undersøgte) var imidlertid de forefundne Svagheder af saadan Art, at en særlig Overvaagen fra Skolelægens Side — i alle Tilfælde i de første Skoleaar — kunde være af Betydning. Ved Paategning paa Helbredskortet er Lærerpersonalets Opmærksomhed særlig bleven henledet paa disse Børn, og der er truffet Foranstaltning til, at de regelmæssigt et Par Gange aarligt bliver fremstillet for Skolelægen, selv om de ikke i Øjeblikket frembyder særlige Sygdomstegn.

Skolelægerne har som sædvanlig haft fast Træffetid en Gang ugentlig paa hver Skole, og ved disse Lejligheder er 781 Børn, 8,5 pCt. af Skolernes samlede Elevantal, henvist til dem af Lærerpersonalet. 737 Sygdomstilfælde hos disse Børn henvistes til Lægebehandling. Til uregelmæssige Tider er der saavel i som uden for Undervisningstiden aflagt Besøg i Klasseværelser og andre Skolelokaler og konfereret med Lærerpersonalet angaaende forskellige Forhold Børnene vedrørende.

Skoletandklinikken har fra 1. April 1914 til 31. Marts 1915 haft 239 Arbejdsdage. Af de 2 527 Børn, der den 1. April 1914 havde modtaget Behandling, (1594 mod Betaling, 933 gratis) overgik 2 236 til fortsat Behandling (2153 til Behandling mod Betaling og 83 som Oversiddere i 1. Klasserne til gratis Behandling), medens 291 (11,51 pCt.) ikke ønskede Behandling mod Betaling. 1 765 Børn havde efter Bestemmelserne Ret til gratis Behandling, heraf blev 1 177 indskrevet til Behandling, medens Nægtelsernes Antal var 588 (33,31 pCt.).

Til Sammenligning anføres:

	Ret til gratis Behandling	Af disse nægtede
$1\frac{3}{12}$ 1910— $3\frac{1}{3}$ 1912	3 191	1 128 (35,4 pCt.)
$1\frac{1}{4}$ 1912— $3\frac{1}{3}$ 1913	1 491	482 (32,3 —)
$1\frac{1}{4}$ 1913— $3\frac{1}{3}$ 1914	1 635	599 (36,6 —)
$1\frac{1}{4}$ 1914— $3\frac{1}{3}$ 1915	1 765	588 (33,3 —)
	Ret til fortsat Behandling	Af disse nægtede
$1\frac{1}{4}$ 1912	1 878	562 (29,9 pCt.)
$1\frac{1}{4}$ 1913	2 099	354 (16,9 —)
$1\frac{1}{4}$ 1914	2 527	291 (11,5 —)
$1\frac{1}{4}$ 1915	3 040	401 (13,2 —)

I de behandlede Klasser var 3 352 Børn, hvoraf 1 177 ikke betalende og 2 175 betalende indskrevet til Behandling. Der er behandlet 3 187 Børn (2 084 betalingspligtige og 1 103 ikke betalende), og Antallet af Behandlingerne har, idet Tallene i Parentes angiver Antallet henholdsvis for de betalingspligtige og for de gratis behandlede, været 8 255 (3 315 + 4 940), nemlig 3 101 (1 746 + 1 355) Tandfyldninger, 3 272 (874 + 2 398) Udtrækninger af Mælkætænder, 71 (22 + 49) Udtrækninger af blivende Tænder, 215 (164 + 51) Tandrensninger, 578 (252 + 326) Rodbehandlinger og 1 018 (257 + 761) andre Behandlinger. Det samlede Antal Behandlinger fra December 1910 til 31. Marts 1915 har været (A betegner Antallet for de betalingspligtige Børn, B Antallet for de ikke betalingspligtige):

	A	B	i alt
Tandfyldninger	4 935	9 042	13 977
Udtrækning af Mælkætænder	2 198	14 209	16 407
— » blivende Tænder	38	106	144
Tandrensninger	301	186	487
Rodbehandlinger	581	1 232	1 813
Andre Behandlinger.	301	787	1 088
Behandlinger i alt	8 354	25 562	33 916

Foruden til den systematiske Behandling har Børnene til enhver Tid kunnet møde for at faa afhjulpeth en øjeblikkelig Tandlidelse (»Nødhjælp«), og 93 Børn henvistes til saadan Hjælp. Af de til gratis Behandling indskrevne Børn har kun 37 (3,4 pCt.), vist sig fejlfrie ved første Gennemgang; af de forrige Aar behandlede Børn

var 789 fejlfrie, idet alle de Børn medregnes, hos hvem ny Caries ikke er optraadt siden sidste Eftersyn.

Da Driftsudgifterne i samme Tidsrum var 5 010 Kr. 74 Ø., har Udgiften pr. Barn været c. 1 Kr. 58 Ø. og pr. Behandling c. 61 Ø. (i 1913—14 var Udgiften pr. Barn og pr. Behandling 1 Kr. 78 Ø. og 65 Ø.) 69 Elever har efter derom indgivet Andragende faaet Betalingen eftergivet.

	13. December, 1910 — 31. Marts 1912	1912—13	1913—14	1914—15
Antal Børn, der havde Ret til gratis Behandling	3191	1491	1635	1765
Behandling nægtedes	1128	482	599	588
Indskrevet til Behandling	2053	1009	1036	1177
Behandlingstilladelse taget tilbage	185	20	25	19
Udgaet i Aarets Løb	185	74	78	62
	1878	94	103	81
		915	933	1096
Antal Elever, der 1. April overgik til Behandling mod Betaling		1275	1676	2153
Tilkommen i Skoleaaret			57	22
Indskrevet til Behandling		1275	1733	2175
Behandlingstilladelse taget tilbage		10	13	18
Udgaet i Aarets Løb		53	97	136
Slettet paa Grund af Restance		28	29	77
		91	139	231
		1184	1594	1944
Antal Elever, der følgende 1. April havde Ret til fortsat Behandling	1878	2099	2327	3040
Ikke ønsket fortsat Behandling	562	354	291	401
Overgik til fortsat Behandling	1316	1745	2236	2639
Overgik til Behandling mod Betaling	1275	1676	2153	2583
Overgik som Oversidere til gratis Behandling	41	69	83	56

Som foranstaaende Oversigt udviser, stod Klinikken ved det nye Skoleaar, 1. April 1915, med 3 040 Børn, der havde Ret til fortsat Behandling, deraf ønskede 2 583 Børn fortsat Behandling mod Betaling, 56 overgik som Oversiddere til gratis Behandling, medens Behandling blev nægtet for 401.

Lærerpersonalet har i afvigte Aar undergaaet følgende Forandringer: Skoleinspektør Th. Hvidberg afgik ved Døden, og Overlærerinde E. Hansen samt Lærererinderne M. Kolderup-Rosenvinge og L. Jeppesen afskedigedes med Pension, den sidste efter Tuberkulose-loven. Lærer Sofus Franck, der siden 1. April 1906 har fungeret som Sekretær ved Skolevæsenets Kontor, tog fra 1. April d. A. Afsked for fuldstændig at være til Disposition som Skoledirektørens Medhjælper. Til Overlærerinde udnævntes Lærerinde Frk. D. Øllgaard, og 2 Personer fik fast Ansættelse. Der antoges 3 nye Lærere og Lærererinder, dels til nyoprettede Klasser, dels til Erstatning for afgaaede.

Den 2. April 1915 talte Lærerpersonalet 327 Medlemmer. Af disse var

121 fast ansatte Lærere,
169 — — Lærererinder,
12 Timelærere,
25 Timelærererinder.

Desuden findes der en til Undervisning af tuberkulose Børn midlertidigt antaget Lærerinde og en fast Vikar ved hver Skole.

1 Inspektørembede og 1 Lærerembede var den 2. April ubesat.

Ved Skolevæsenet fungerer der foruden 2 Skolelæger og det ved Tandklinikken ansatte Personale endvidere en Økonoma (tillige Lærerinde i kvindelig Husgerning), 9 Skolebetjente, 1 Bademester, 2 Badekonere og 1 Varmemester.

Lærerpersonalets Tilvækst i de sidste Aar fremgaaer af følgende Oversigt:

	Fast ansatte		Timelærerpersonele		I alt		Hoved-sum
	Lærere	Lærererinder	Lærere	Lærererinder	Lærere	Lærererinder	
$\frac{3}{4}$ 1909	103	137	20	30	123	167	290
— 1910	109	146	17	33	126	179	305
— 1911	117	160	15	23	132	183	315
— 1912	117	163	16	28	133	191	324
— 1913	121	168	13	26	134	194	328
— 1914	122	169	12	25	134	194	328
— 1915	121	169	12	25	133	194	327

Undervisningen besørgedes saaledes:

	Ugentligt Timetal			
	i Sommerhalvaaret		i Vinterhalvaaret	
	ved Lærere	ved Lærerinder	ved Lærere	ved Lærerinder
1910—11 . . .	4 157	5 196	4 305	5 312
1911—12 . . .	4 186	5 410	4 277	4 615
1912—13 . . .	4 287	5 723	4 301	5 874
1913—14 . . .	4 259	5 848	4 234	5 950
1914—15 . . .	4 273	5 900	4 266	5 970

Paa Grund af Sygdom blandt Lærerpersonalet har Skolevæsenet afholdt Udgift til Vikariat i følgende Antal Timer (Tallene i Parentes angiver dette Antal udtrykt i Procent af Lærernes og Lærerindernes Timetal).

	For Lærere	For Lærerinder	Ialt
1910—11 . . .	6 221 (3,7)	13 340 (6,3)	19 561
1911—12 . . .	6 570 (3,8)	13 701 (6,2)	20 270
1912—13 . . .	6 168 (3,6)	13 080 (5,6)	19 248
1913—14 . . .	7 963 (4,6)	15 936 (6,7)	23 899
1914—15 . . .	5 438 (3,2)	15 220 (6,4)	20 658

Af Lærerraadene ved de enkelte Skoler er der afholdt 30 Møder. Med Inspektørerne har Direktøren afholdt 7 Møder.

Kommunale Rejseunderstøttelser til Lærerpersonalet blev i 1914 til delt. Lærerne C. Hendriksen (Sverrig — Gymnastik), J. Johansen (Tyskland — Skrivning), Th. Nielsen (Tyskland — Sprog) og Lærerinde J. Bøving (England — Friluftsskoler). Desuden fik Skoletandlægen Understøttelse til en Tysklandsrejse.

Lærerpersonalets Bogsamlinger talte ved Aarets Slutning 3 015 Bind.

Lønningsforhold. Den 2. April 1915 fordelte det faste Lærerpersonele sig saaledes paa de forskellige Lønningstrin:

Skoleinspektørerne

6 à 4 400 Kr.	} foruden Bolig, Lys og Brændsel eller Godtgørelse derfor.
1 » 4 000 —	
1 » 3 600 —	

Overlærerne

9 » 4 200 —

Lærerne

37 » 3 600 —

13 » 3 200 —

14 » 2 800 —

20 » 2 500 —

8 » 2 200 —

10 » 1 900 —

2 » 1 600 —

Overlærerinderne

9 » 3 200 —

Lærerinderne

61 » 2 600 —

25 » 2 400 —

19 » 2 200 —

18 » 2 000 —

23 » 1 800 —

13 » 1 700 —

1 » 1 600 —

Udgifterne til Skolevæsenets Drift har udgjort:

1909—10 . . .	956 950 Kr.	19 Ø.	mod bevilget	923 512 Kr.
1910—11 . . .	995 328 —	26 —	—	969 564 —
1911—12 . . .	1 078 482 —	90 —	—	1 045 037 —
1912—13 . . .	1 108 806 —	81 —	—	1 086 018 —
1913—14 . . .	1 130 375 —	92 —	—	1 133 539 —
1914—15 . . .	1 179 288 —	58 —	—	1 161 904 —

Der er i Henhold til Lov 27. Maj 1908 refunderet Kommunen 152 563 Kr. 67 Øre til faste Lærerlønninger, ifølge Lov 29. Marts 1904 7 657 Kr. 65 Øre til Vikarudgifter og efter Tuberkuloseloven af 1. April 1912 1 342 Kr. 50 Øre til den særlige Undervisning af tuberkuløse Børn. Lærerpersonalet har refunderet 640 Kr. 50 Øre til Vikarudgifter, og endelig har Staten for kirtelsyge Børns Ophold paa Høve Sanatorium refunderet 10 296 Kr. 90 Øre.

Herved synker Kommunens Udgift til Skolevæsenets Drift i afvigte Aar til 1 006 787 Kr. 36 Øre. Fordeles denne Udgift paa

Børnetallet i Kommuneskolerne (efter at man har fradraget Udgiften til Fortsættelsesundervisning og til Amtsskolefonden, som ikke vedrører de skolesøgende Børn), bliver den for hvert Barn 102 Kr. 44 Øre af Kommunen og 18 Kr. 02 Øre af Stat og Skolefond.

Den tilsvarende Udgift udgjorde		pr. Barn	
		af Kommunen	af Stat og Skolefond
1907—08	668 398 Kr. 70 Øre	80 Kr. 78 Øre	8 Kr. 81 Øre
1908—09	755 247 — 14 —	86 — 83 —	14 — 86 —
1909—10	822 781 — 17 —	88 — 86 —	15 — 20 —
1910—11	852 154 — 86 —	89 — 23 —	15 — 76 —
1911—12	914 252 — 29 —	93 — 46 —	16 — 62 —
1912—13	946 493 — 77 —	95 — 26 —	17 — 57 —
1913—14	963 238 — 42 —	97 — 96 —	17 — 75 —

Privatskolerne. Ved Slutningen af 1914 fandtes der følgende 29 Privatskoler i Kommunen:

	Antal Elever		Paa Frederiksberg i skolepligtige Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Frederiksberg Gymnasium (L. N. H. Otterstrøm). Hollændervej 5	545		304	
Henrik Madsen Skole, Fillippavej 1	311		107	
Schneekloths Skole (J. M. Hertz), Værnedamsvej 13 A	504		214	
Efterslægtsselskabets Skole (H. P. Hansen) Jacob Danefærdsvej 3	317		35	
L. Clausens Realskole, Aaboulevard 21	35		23	
Frederiksberg Realskole (Mich. Iversen og H. T. Physant), Frederiksberg Allé 22	227		91	
H. Gregersens Skole, Ørstedesvej 65—67	259	1	149	
Frederiksberg højere Borger- og Realskole (S. Nielsen), Bredgade 6	109		54	
Fru Hedvig Baggers Skole, Aaboulevard 5	8	7		1
Frøkerne Bernths Skole Rathssachsvej 7		55		45
Frk M. Bobergs Skole, Priemesvej 3	5	184		123
Fru M. Clausens Skole, Aaboulevard 21		46		28
St. Josephs Søstrenes franske Skole, Frederiksberg Allé 17		222		111
Frk. Kruses Skole (Frk L. Jensen), Frederiksberg Allé 16		497		237
At overføre	2320	1012	977	545

	Antal Elever		Paa Frede- riksberg i skolepligtige Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Overført . . .	2320	1012	977	545
Frk. D. Lerbech og Frk. S. Milos Skole, Ørstedsvvej 7 B		161		92
Frk. L. Lerches Skole, Vodrofsvej 56		27		9
Frk. A. Barfods Skole, Amicisvej 19		288		160
Frk. D. Nielsens Skole, Chr. Winthers Vej 3 . .		94		69
Frk. E. Rasmussens Skole, Bille Brahes Vej 8 .		16		11
Frk. J. Sachmanns Skole, Allégade 6		49		42
<hr/>				
Billes Forberedelses- og Realskole, Amalievej 20	167	108	84	71
Børnehjemmet Godthaabs Skole, Kongensvej 4 .	84	7	77	7
Frk. H. Hammers Skole, Jacob Dannefærds Vej 12	6	18	5	15
St. Mariæ Skole, Boyesgade 8	111	96	38	40
Frederiksberg Borger- og Realskole (A Paulsen), Gl. Kongevej 139	83	88	51	54
Frk. Pechüles Skole, Roskildevej 91	4	23	2	5
Frkn. M. og N. Vendts Skole, Vinkelvej 3 . . .	19	28	14	15
Johannesskolen, Ørstedsvvej 29	179	83	76	39
Den mosaiske Drengeskole, Johannevej 6	153	.	2	
	3126	2098	1326	1174